

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 529/2021-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Danielom Boľanovským, Slovenská 69, Prešov, proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 5Co/15/2020 z 9. júna 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. augusta 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Tiež navrhuje zrušiť napadnuté uznesenie, priznať primerané finančné zadosťučinenie 1 euro a náhradu trov konania.

2. Sťažovateľ vykonáva správu bytov. Pred krajským súdom je v pozícii žalobcu. Pani [REDAKOVANÉ] užíva takýto byt a v konaní pred krajským súdom je žalovaná. V bytovom dome došlo ku konfrontácii vlastníkov bytov vo veci platenia úhrad za užívanie bytov. Okrem iného žalovaná namietala, že jej byt je rohový, a tým náročnejší na vykurovanie. Žalovaná čelila pohľadávke ostatných vlastníkov bytov a po spore ju uhradila. Neuhradila však úroky z omeškania. Sťažovateľ vykonávajúci správu bytov podal proti žalovanej žalobu o úroky z omeškania 242,73 eur. Okresný súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť uvedené úroky z omeškania a náhradu trov konania 100 %. Žalovaná v odvolaní (len) proti výroku o trovách konania okrem iného uviedla, že čelila neprimerane dlhému súdnemu konaniu od roku 2015 a jej jediným príjmom je čiastočný invalidný dôchodok. Navrhla náhradu trov sťažovateľovi nepriznať.

3. Krajský súd v touto ústavnou sťažnosťou napadnutým uznesením zmenil výrok o trovách konania tak, že ich náhradu nepriznal. Krajský súd zohľadnil okolnosti prípadu a osobitne čiastočnú invaliditu žalovanej ako dôvody hodné osobitného zreteľa. Krajský súd tak aktivoval ustanovenie § 257 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktoré umožňuje náhradu trov konania úspešnej strane aj nepriznať z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ uviedol, že krajský súd vyslovil, že na rozdiel od neho ostatní vlastníci nebudú poškodení nepriznaním nároku na náhradu trov konania, avšak uvedené tvrdenie krajský súd v napadnutom uznesení neodôvodnil. Sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že náklady na vyhotovenie znaleckého posudku sú nákladmi fondu prevádzky, údržby a opráv, do ktorého prispievajú všetci vlastníci. Preto je toho názoru, že bytové družstvo vystupuje v tomto konaní ako správca bytového domu a je jeho elementárnou povinnosťou hájiť záujmy vlastníkov bytov v bytovom dome. Uvedené náklady predstavujú nezanedbateľnú výšku päťročného súdneho sporu (922,44 eur). Podľa názoru sťažovateľa krajský súd nepreskúmal majetkové ani finančné pomery žalovanej, ale uspokojil sa s tvrdením žalovanej o poberaní čiastočného invalidného dôchodku. Preto považuje sťažovateľ napadnuté uznesenie za arbitrárne a neodôvodnené. V závere sťažovateľ tvrdí, že dovolanie nepodal s odôvodnením, že podanie dovolania by predstavovalo ďalšie neprimerané finančné zaťaženie s neistou dobou dĺžky dovolacieho konania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky (čl. 46 ods. 1 ústavy).

6. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

7. Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (rozsudok ESLP z 23. septembra 1997 vo veci Robins proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 22410/93).

8. V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou garantovaných práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, je ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre zdržanlivý, keďže problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto sa k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania uchyluje iba výnimočne, napr. keď zistí, že v posudzovanej veci došlo k extrémnemu odklonu od zákona a zásahu do základného práva na súdnu

ochranu (spravodlivý proces), alebo ak zistí, že zároveň došlo k neprípustnému zásahu aj do iného základného práva (IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

9. Ústavný súd môže zasahovať do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov týkajúcej sa trov konania len vtedy, ak by závery všeobecných súdov zahŕňali črty svojvôle a interpretácia a aplikácia príslušných právnych noriem by predstavovala extrémne vybočenie z pravidiel (IV. ÚS 248/08).

10. Krajský súd v napadnutom uznesení akceptoval procesný úspech žalobcu, no rozhodol sa aktivovať procesné pravidlo, ktoré umožňuje náhradu trov konania nepriznať strane sporu aj napriek jej úspechu v konaní. *Výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa* (§ 257 CSP). Krajský súd pritom vychádzal z tvrdenia žalovanej, že jej príjmom je čiastočný invalidný dôchodok, a prihliadol aj na okolnosti prípadu.

11. Zmierňujúce ustanovenie § 257 CSP ak sa použije ako výnimka k pravidlu o náhrade trov konania a súd ho odôvodní, pričom dôvody majú svoje opodstatnenie, v zásade nepredstavuje pre ústavný súd dôvod na prelomenie svojej zdržanlivosti vstupovať všeobecným súdom do takéhoto rozhodnutia.

12. Ustanovenie § 257 CSP umožňuje súdu, aby v rámci svojho uváženia v medziach tohto zákonného ustanovenia nepriznal náhradu trov konania tomu účastníkovi, ktorému inak patrí ich náhrada. Dôvodom na použitie uvedeného ustanovenia môžu byť len okolnosti hodné osobitného zreteľa, ktoré CSP neuvádza ani exemplifikatívne, čo však neznamená, že tým vytvára priestor na voľnú úvahu súdu. Pri skúmaní, či existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, treba prihliadnuť na osobné, zárobkové, majetkové a iné pomery účastníkov, procesný postoj účastníkov, a to na oboch stranách sporu, okolnosti, ktoré viedli k súdnemu uplatneniu nárokov, pričom hranice sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie úspešnému účastníkovi pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania (I. ÚS 118/2017, I. ÚS 269/2018, III. ÚS 299/2021).

13. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že „*podanie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku by pre sťažovateľa predstavovalo ďalšie neprimerané finančné zaťaženie s neistou dĺžkou doby trvania dovolacieho konania*“. Ústavný súd k tomu uvádza, že v súlade s princípom subsidiarity a jeho postavením mimo sústavy všeobecných súdov je posledným možným nástrojom na odstránenie prípadnej neústavnosti, avšak nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inšinciou vo veciach patriacich do právomocí všeobecných súdov (I. ÚS 255/2021). Pred podaním ústavnej sťažnosti je preto potrebné vyčerpať všetky dostupné prostriedky nápravy, čím je aj podanie mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania.

14. V tejto súvislosti ústavný súd odkazuje na závery prijaté v uznesení č. k. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom sa zaoberal problematikou prípustnosti opravných prostriedkov podľa CSP, dospejúc okrem iného k záveru, že podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvostupňový súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou,

takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno podľa § 420 CSP považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

15. Tieto závery sú podľa názoru ústavného súdu aktuálne aj v okolnostiach prejednávanej veci. Napadnuté uznesenie krajského súdu vo výroku o nároku na náhradu trov prvoinštančného konania predstavuje rozhodnutie, ktorým sa pred krajským súdom ako súdom odvolacím konanie o tomto nároku s konečnou platnosťou skončilo. Vychádzajúc z dôvodov ústavnej sťažnosti v danej veci, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ namieta nepreskúmateľnosť a nedostatočné odôvodnenie výroku uznesenia krajského súdu, ktorým bol zmenený výrok okresného súdu o nároku na náhradu trov prvoinštančného konania, teda ide o dôvody nepochybne spadajúce pod § 420 písm. f) CSP. To znamená, že napadnuté uznesenie krajského súdu v časti trov konania bolo možné podrobiť prieskumu dovolacieho súdu.

16. Podľa zistení ústavného súdu však nebolo sťažovateľom podané dovolanie proti napadnutému uzneseniu krajského súdu. Sťažovateľ teda mimoriadny opravný prostriedok proti výroku o nároku na náhradu trov konania neuplatnil, to znamená, že nevyčerpal právny prostriedok, ktorý mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd [§ 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)]. Argumenty sťažovateľa o obavách z ďalšieho predlžovania konania vo vzťahu k subsidiárnej právomoci ústavného súdu ako ospravedlnenie nepodania dovolania zjavne neobstoja. Ústavný súd konštatuje, že boli splnené podmienky na odmietnutie ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej neprípustnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. septembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu